

ULUSLARARASI SİSTEMİN İLK CİDDİ SINAVI: I. DÜNYA SAVAŞI

Beyza AKKOYUN*

Birinci Dünya Savaşı, 28 Haziran 1914 tarihinde Avusturya veliahtı Arşidük Francois Ferdinand'ın bir Sırp tarafından öldürülmesi ile başlayıp, 11 Kasım 1918 tarihinde Almanya'nın ateşkesi kabul etmesi ile son bulan savaştır. O dönemde Fransız Devrimi'nin dünyaya yaymış olduğu yeni eğilimler ve bir çeyrek yüzyıl süren devrim savaşlarının sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Görünen sebebin dışında hammadde ve sömürge arayışı, ülkeler arası siyasal gelişmişlik yarışı, milliyetçilik akımı ve silahlanma isteği gibi birçok sebep ile ülkeler kendi çıkarları doğrultusunda bloklaşmış ve ortaya itilaf ve ittifak devletleri olarak iki taraf çıkmıştır. İtilaf Devletleri arasında: İngiltere, Rusya, Fransa, Sırbistan, Japonya, Romanya, Portekiz, Brezilya, ABD ve Yunanistan gibi devletler bulunurken; ittifak devletleri arasında: Almanya, Avusturya, Macar İmparatorluğu, İtalya, Bulgaristan ve Osmanlı bulunmaktaydı. İttifak devletleri arasında bulunan İtalya ise 1915 yılında itilaf devletlerinin ona Osmanlı topraklarında yer vaat etmesiyle taraf değiştirmiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nın diğer savaşlardan farkı olarak çatışmalarda ABD ve Japonya gibi kıta aşırı ülkelerin yer alması savaşa dünya savaşı niteliği kazandırmıştır. Bu yüzden dört yıl sürmüş olan bu savaş küresel ve ağır sonuçlara sebep olmuştur. Tarihin o zamana kadar görmüş olduğu en kanlı savaştır. Toplam olarak, yaklaşık 40 milyona yakın insan can vermiştir. Savaşı kazanmış olan İtilaf devletleri, ittifak devletleri üzerinde ağır baskılar kurmuş ve onlarla gelecekte İkinci Dünya Savaşı'nın sebebi olarak gösterilecek baskıcı antlaşmalar imzalamışlardır. Avrupa siyasi haritasının değişmesi, imparatorlukların parçalanması, Avrupa'da güç dengelerinin bozulması diğer sonuçları arasında gösterilebilir.

Bu sonuçların dışında savaşa tanık olan insanlardan ortaya çıkan savaş karşıtlığı siyaset düzeyinde dünyaya yayıldı. Bu yüzden Birinci Dünya Savaşı, dünya siyasetinin önemli kırılma noktalarından biri olarak görülür. Birinci ve İkinci dünya savaşları arasındaki dönemde barışı koruma çabası hâkim olmuş ve savaşların önlenmesi amaçlanmıştır. Uluslararası ilişkiler disiplinin ortaya çıkması da bu duruma bağlanır. Savaşın nedenleri ve bunun nasıl önlenmesi gerektiğine dair artan akademik ilgi sonucunda üniversitelerde ilk uluslararası ilişkiler kürsüleri 1918 yılından sonra kurulmaya başlanmıştır. ABD Başkanı Thomas Wilson'nun 1917 yılında Amerikan Senatosu'na hitabında dediği gibi: “Güçler dengesi değil güçler topluluğu kurulmalıdır, örgütlü rekabet değil örgütlü barış hüküm sürmelidir”. Bu şekilde Birinci Dünya Savaşı uluslararası ilişkiler disiplininin doğmasına sebep olmuştur.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Birinci Sınıf Öğrencisi